Folkehelse og livsmeistring som tverrfagleg tema:
Intensjonar, muligheiter og fallgruver

10. mars 2022

Solrun Samnøy, HVL

Dobbeltkommunikasjon

- når vi kommuniserer noko anna enn det vi har tenkt
- og noko anna enn det vi er klar over

Du er god nok

- Ver deg sjølv!
- Inkludering
- Mangfald
- Alle høyrer til
- Det er hjelp å få!

Du skulle vore annleis

- Forventing om tilpassing til....
- Kunnskapssamfunnet
- Livslang læring
- Konkurranse - samanlikning
- «Meistringssenteret»

FoL som tverrfagleg tema:
Intensjonar, muligheiter og fallgruver

1. LK 20 – den overordna del av læreplanen:

   - muligheiter og spenningar

2. Den einskilde og fellesskapet:

   - er det å meistra livet ei privatsak?

3. Oppleving av meining som kjelder til helse og trivsel.

   - potensialet i skulen? – mangel på meining?

4. Grunnvilkåra i livet – livssmerte som også er livet

   - kva er vår rolle i møte med smerte og avmakt?

Overordna del av LK20

Verdigrunnlag

Verdiene som grunnmur
Menneskeverdet
Identitet og kulturelt mangfold
Skaperglede, engasjement og utforskertrang
Respekt for naturen og miljøbevissthet
Demokrati og medvirkning

Prinsipper for læring, utvikling og danning

Både danning og utdanning
Sosial læring og utvikling
Kompetanse i fagene
Grunnleggende ferdigheter
Å lære å lære
Tverrfaglige tema – a) FoL, b) Demokrati og medborgerskap, c) Bærekraftig utvikling

Prinsipper for skolens praksis

Et inkluderende læringsmiljø
Undervisning og tilpasset opplæring
Samarbeid mellom hjem og skole
Opplæring i lærebedrift og arbeidsliv
Profesjonsfellesskap og skoleutvikling

Spenningar i LK20

1. Tverrfaglegheit - vs. skulen sine rammer og faginndeling

   - å etablera samanhengar på tvers av fag krev vegleiing, tid og rom.

2. Djupnelæring, samanhengar og tverrfaglegheit:

   - vs. dei einskilde faga sine kjerneelement og kompetansemål.

3. Kompetansebreidde vs. snever vurdering av det som kan målast

   - vurderingspraksis som undergrev overordna mål, t.d. vekt på eleven si sosiale læring, metodiske ferdigheiter, djupnelæring, kritisk tenking og etisk bevisstheit.

(Karseth & al, 2020: Evaluering av fagfornyelsen, rapport nr. 1)

Tverrfaglige tema

utdrag fra læreplanen

De tre tverrfaglige temaene i læreplanverket tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra enkeltmennesker og fellesskapet i lokalsamfunnet, nasjonalt og globalt. Elevene utvikler kompetanse knyttet til de tverrfaglige temaene gjennom arbeid med problemstillinger fra ulike fag. Elevene skal få innsikt i utfordringer og dilemmaer innenfor temaene. De skal forstå hvordan vi gjennom kunnskap og samarbeid kan finne løsninger, og de skal lære om sammenhenger.

Folkehelse og livsmestring

utdrag fra læreplanen

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet særlig avgjørende.

Et samfunn som legger til rette for gode helsevalg hos den enkelte, har stor betydning for folkehelsen.

Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Temaet skal bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

Korleis lærer ein å meistra livet?

Kva seier LK20 om det?

«Å kunne FORSTÅ og PÅVIRKE faktorer som har betydning for mestring av eget liv.»

Får kunnskap om folkehelse og livsmestring
konsekvensar for korleis elevane lever sine liv?

«Å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner.»
Lærar som rollemodell? Kva VISER lærar i sin veremåte om å handtera følelsar og relasjonar?

«..tar utgangspunkt i aktuelle samfunnsutfordringer som krever innsats fra enkeltmennesker og fellesskapet i lokalsamfunnet, nasjonalt og globalt»

Dei tre tverrfaglige tema i samanheng?

Folkehelse og livsmestring

tverrfagleg tema – aktuelt i alle fag

Utdrag frå læreplanen:

1. *fremme god psykisk og fysisk helse*
2. *ruste elevene til å ta gode livsvalg*
3. *bidra til at elevene utvikler et positivt selvbilde og en trygg identitet*
4. *hjelpe elevene til å forstå og påvirke faktorer som har betydning for livene deres*
5. *lære elevene å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer*

Ulike diskursar om psykisk fostring

Einsidig vekt på støtteperspektivet?

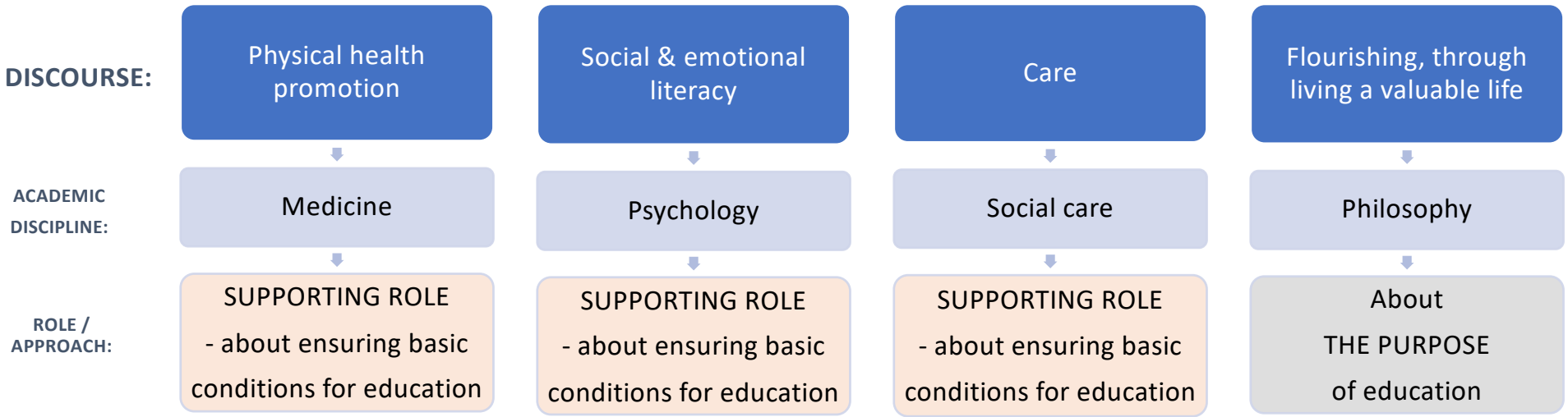

Jennifer Spratt (2016)

Psykisk helse – trivsel - livskvalitet

Ulike dimensjonar - perspektiv:

1. Normativt – korleis BØR eit godt liv sjå ut?
2. Sosiologisk perspektiv
    - ytre, målbare forhold, t.d. levestandard (FNs målesystem)
    - funksjon og muligheit, 'capability approach' (Nussbaum)
3. Subjektivt – den einskilde si oppleving

I kva grad snakkar vi om det same?

Kva er meininga med skulen? For kven?

Meining og meiningstap – for kven?

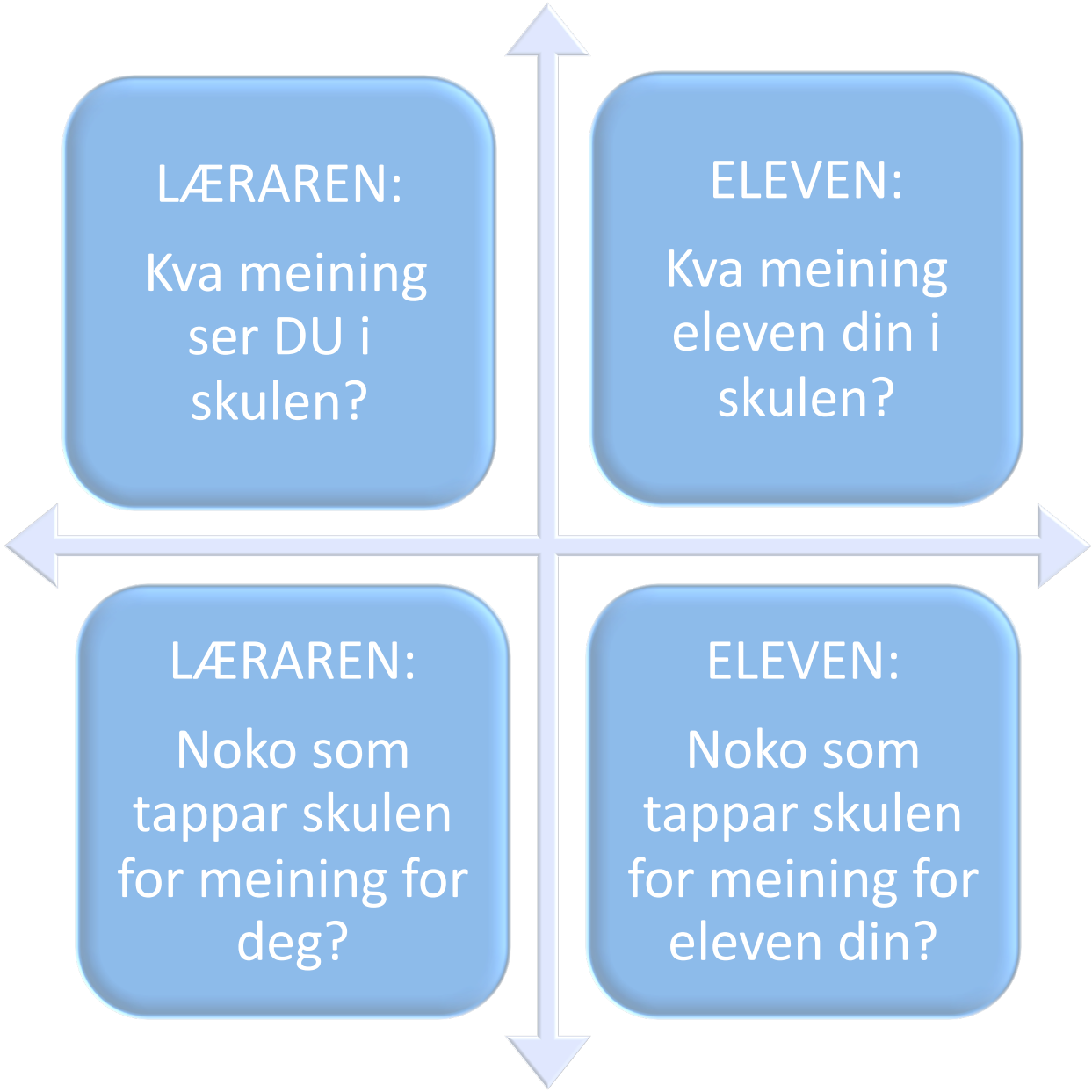

Kjelder til meining

Meining er ikkje ibuande,
men noko vi skaper, kulturelt og individuelt

- Coherence - a sense of consistency and comprehensibility
- Significance – our action / non-action makes a difference
- Orientation – direction or purpose
- Belonging – part of a larger whole

Tanja Schnell (2021): «The psychology of meaning in life»

Kva lærer vi om meining i vår kultur?

«....noko vi skaper, kulturelt og individuelt.»

«...why a feel-good society is not meaningful...»

«...why achievning meaningfullness is a demanding task in our time...»

T. Schnell (2021), s. 153

I boka «The psychology of meaning in life»

Eit samfunn som dyrkar dei positive følelsane?

«Being positive has become a new form of moral correctness.»

Susan David, 2017

«Tilvær*elsens ufravikelige grunnvilkår*»

Av filosof Arne Johan Vetlesen

Avhengighet
Sårbarhet
Dødelighet
Relasjoners skjørhet
Eksistensiell ensomhet

«*Grunnvilkårenes realitet er altså allmenn,*
håndteringen av den individuell.»

Side 80-81 i «Smerte i vår tid», 2020

Skulen si rolle:

1. Snakkar vi sant om grunnvilkåra?
2. Korleis hjelper vi barna og ungdommane til å forhalda seg til grunnvilkåra?

Livssmerte høyrer livet til

- sjølv om det ikkje alltid høyres sånn ut i vår kultur ....

Korleis kan skulen romma livssmerten som fins?

- Grunnvilkåra – vi ER sårbare (Vetlesen)
- Når vi ikkje erkjenner sårbarheita blir vi meir sårbare (Brown)
- «Motgang» - det er urettferdig fordelt (individuelt nivå)
- Ulikheit på systemnivå – klasse, etnisitet (gruppenivå)
- Eksistensiell smerte – ulik mottakelegheit, men også kulturelt
- Økosorg – klimaendring og økokollaps, truga livsgrunnlag

Potensialet i FoL
Lærestoffet og relasjonane

Regional plan 2016

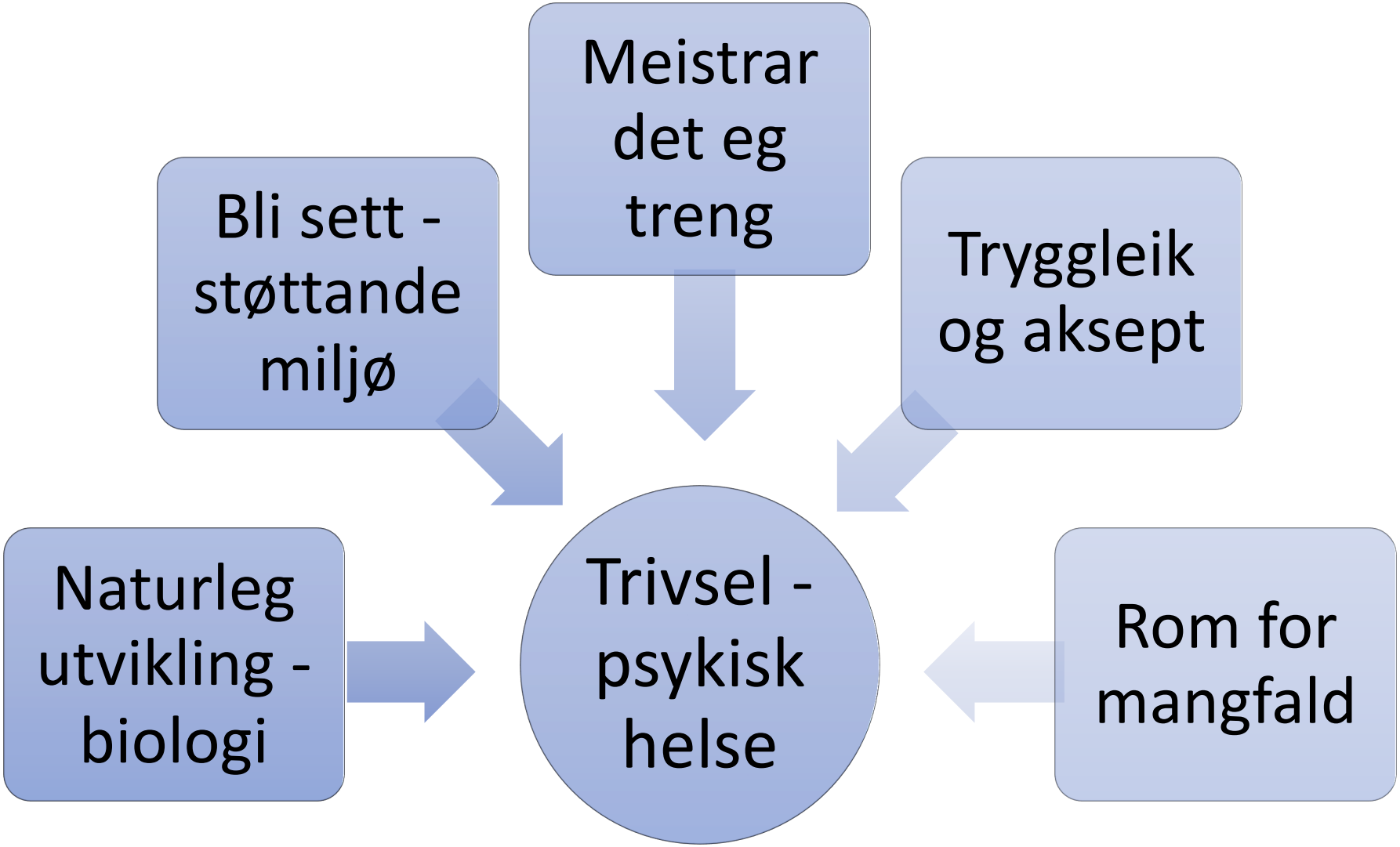

Kva med engasjement – meining – å vera del av ein større heilskap?

Erfaringsutveksling frå arbeidskvardagen

Kva har vi fått til slik vi ønskjer?

Kva dilemma og utfordringar har vi møtt på?

INDIVIDUELT: tenk og noter

OM LITT: Inndeling i grupper – ordstyrar og sekretær

Lunsj

12.15 – 13.15: I grupper: lytt og del – samtale

Kaffipause

13.30 – 14.15: Plenumsdeling

Oppsummering – vegen vidare

Tips til radioprogram og film

Verdibørsen NRK P2 søndag 6. mars:

https://radio.nrk.no/guide/2022-03-06

Del 1: Jostein Gaarder om å vera del av noko meir enn berre seg sjølv.

Del 2: Seier skulevegring noko viktig om samfunnet vårt? Ny bok om skulevegring.

Filmen «Inside out» Pixlar 2016:

https://www.youtube.com/watch?v=kg7Lrvs02k8

Ein fin film for ungdom, vaksne og barn som illustrerer korleis følelsar og minner vert lagra i hjernen og pregar vårt liv.